

2. ÚTON A TEMPLOMBA

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1996, Kálvin Kiadó.
Bright, John: Izrael története. Budapest, 1968, Egyetemi nyomda.
Jubileumi kommentár/A. Szentírás magyarázata. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

Isten szent. Minden számára elkülönített, felajánlott dolog is szent, mert ezen túl a Szenthez, tehát Istenhez tartozik. Ebben az értelemben a szentség nem erkölcsi kategória, hanem az Istenhez tartozás okán egy alaphelyzet. Így lehet szent egy személy (pl. nazir, pap...), tér (szentek-szentje, templom, Sínai-hegy, Sion...), tárgy (szent láda, szent kenyerek...), idő (a hetedik nap, az ünnepek, az 50. év...) is, mert a Szenthez, Istenhez, az isteni szférához tartozik.

A templom Isten háza. Nem Neki, hanem népének van szüksége arra, hogy szent hely legyen. A bibliai szent helyek sokszor az Istennel való személyes találkozások helyszínei. Emlékeztetnek jelenlétére. Oltár, szent sátor, végül a templom is mind ezt szolgálta és szolgálja. Istennek elkülönített szent hely, ahol a hívők fizikai valójukban is szent területre, szent térbe léphetnek. A szenthely attól szent, hogy a hétköznapi használatától elkülönített. Ilyen értelemben szent nép Izrael, akinek ezért törekednie kell az erkölcsi tisztaságra.

A szent helyen való tartózkodás sokszor különleges felkészülést igényel (Mózes esetében a saru leoldása, a papok számára tisztasági szabályok betartása). A szent helyek egyúttal felvetnek egy komoly kérdést is. Milyen módon van jelen Isten a szent helyen? Mennyiben kötik Őt az épületek, a falak, az ott zajló szent cselekmény? Izrael számára az első templom felszentelésekor Salamon templomszentelési imája tisztázza ezt a kérdést. Isten nagyobb, az egek sem képesek befogadni. Hogyan fogadhatná be egy emberkéz által készített épület? Mégis, Isten ígérete szerint jelen van a templomban. Nem a falakra, hanem a hívőkre való tekintettel. Ezt a tiszta helyzetet Isten népe hajlamos félreérteni úgy, hogy kabalaként értelmezni a templomot. Jeremiás próféta ez ellen lépett fel, amikor figyelmeztette Jeruzsálem lakóit a templomba vetett hamis hitre. Ez a hit abban állt, hogy az Isten nem hagyja az épületet veszni, tehát a város elpusztíthatatlan.

A templom közösségi tér, találkozás helye. Itt találkoznak a hívek egymással és Istennel. Minden vallásnak megvan a maga szent helyekhez kötött rituáléja. Ezek sok esetben igen szigorú tiltásként jelennek meg. Ez a kívülálló számára nem több szigorú és merev szabályrendszerrel, de az Isten népe számára az a keret, amiben szabadon megélheti a Szenttel való találkozás felemelő, felszabadító érzését.

Református egyházunk templomai a reformáció jegyeit erősen magukon viselik. Jellemző rájuk az egyszerűség (fehér falak), valamint az, hogy a templom középpontja a szószék, mivel az Isten Igéje és annak magyarázata áll az istentiszteleteink középpontjában.

A református templomok dísztelen egyszerűségét szépen egészítik ki az egyszerű egyházi jelképeink, amelyek megjelenhetnek terítőn, mennyezetkazettán, szószékkoronán, padok díszeként, néhány esetben a falon. Az állatábrázolások közül a legelterjedtebbek a címerünkben is szereplő zászlós bárány, a saját vérével kicsinyeit tápláló pelikán, a Szentlelket jelképező galamb, ritkábban a szarvas.

A legtöbb magyar református templomban található egy külön pad a lelkipásztor(ok) számára, amelynek az elnevezése: Mózes széke vagy Mózes-szék. Jézus említ egy ilyen széket: „Az írástudók és a farizeusok Mózes törvényhozó székében ültek.” (Máté 23,2) Aki a

zsinagógában ebben a székben foglalt helyet, az a személy Isten törvényét, tehát magát Isten képviselte. Mai is ez a szerepe a gyakorlati „papi pad” mellett, ahol a lelkipásztorok imádkozó szívvel lélekben előkészülnek Isten ígétének a hirdetésére, illetve a prédikáció után a szószékről lejöve hálát adnak. A lelkész viselete is egyszerűsödött a reformáció hatására.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az óra fő hangsúlya az ismerőssé tétel, azaz abban segíteni a gyermekeket, hogy ismerős legyen számukra a templom, a templomi berendezési tárgyak, és az istentiszteleti alkalmak során „otthonosság” érzés töltse el őket. Ez azért is fontos, mert nem minden gyerek, aki hittanórára jár, vesz részt istentiszteleti alkalmakon. Azon hittanosok számára, ahol a családnak van gyülekezeti kötődése, kisgyermekkoruk óta ismerős lehet a templom, a templomi berendezési tárgyak, illetve az istentisztelet maga. Viszont vannak olyan hittanosaink is, akik talán még sohasem jártak templomban. Az ő számukra nem tud modellként szolgálni a család életvitele, viszont a hittanóra lehetőséget adhat arra is, hogy az alapvető kapcsolódás és érdeklődés felkeltése megtörténjen.

Természetesen egy hittanóra sem, ahogyan a legjobban megrajzolt vagy fényképezett könyv sem helyettesítheti azt a tapasztalatot és azt az érzést, amikor a gyermek a gyülekezetbe való tartozást élő módon tapasztalja meg. Ugyanakkor viszont jó lehetőséget ad arra, hogy az ismeretlen tárgyakkal és fogalmakkal szembeni szorongásuk, esetleges negatív érzésük oldódjon.

Éppen ezért az órán jelképesen útra kelhetünk a gyermekekkel a templom felé (akár a valódi utat is felidézve, hogy mi mindent láthatunk útközben), illetve egy rajzolt templomot is bejárhatunk velük.

Ha lehetőség adódik rá, akkor az órához kapcsolódóan – vagy akár a tanóra keretein belül valóban menjen is el a csoport a templomba, és ott beszélgessenek a templom berendezési tárgyainak jelentőségéről, illetve az istentisztelet fontosságáról! Ha erre nem adódik lehetőség, akár néhány fénykép, akár konkrét tárgyak (pl. perselytányér) alapján adjunk lehetőséget a templomi berendezési tárgyak megismerésére!

Tantervben található rövid leírás a koncentrikus kör alapján:

„A református templombelső és a fő templomi tárgyak megismertetése: harang, szószék, úrasztala, persely, orgona. Református templomhoz tartozó alapfogalmak tisztázásai korosztályi szinten: adakozás, istentisztelet. Ha lehetőség van rá, egy rendhagyó hittanóra keretében látogassunk el a legközelebbi református templomba!”

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a templomba érkezéskor és távozáskor mondott imádságokat. • Ismerje, hogy a templom Isten háza. • Ismerje a református templomot: (harang, szószék, úrasztala, persely, orgona, istentisztelet, lelkész) • Ismerje és értelmezze a Máté evangéliuma 18,20 Igéjét. • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös 	<ul style="list-style-type: none"> • Tudja a templomba érkezéskor és távozáskor mondott imákat. • Tudja, hogy a templom Isten háza. • Ismerje és tudja felsorolni a református templombelső és jellegzetes tárgyakat, történéseket: (harang, szószék, úrasztala, persely, orgona, istentisztelet, lelkész) • Tudja értelmezni és saját szavaival megfogalmazni a Máté evangéliuma 18,20 Igéjét.

beszélgetésekben, imádkozásban.	éneklésben,	<ul style="list-style-type: none"> Vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, éneklésben, imádkozásban.
------------------------------------	-------------	--

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

Fő hangsúly: A gyermek segítése abban, hogy a református templommal és fő templomi tárgyakkal megismerkedhessen.

Értelmi cél: A református templombelső, fő templomi tárgyak és templomi alapfogalmak megismertetése és tisztázása.

Érzelmi cél: Lehetőséget biztosítani arra, hogy a gyermek pozitív módon kötődjön a megismert gyülekezeti tárgyakra és történésekre keresztül a református egyházközségéhez.

Pragmatikus cél: Annak a gyakorlása (gyakoroltatása), hogy a megismert templomi tárgyakkal és gyülekezeti személyekkel, történésekkel az egyházközség szabályai szerint viszonyuljon.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Játék: Hol vagyok, mit csinállok?</p> <p>A játék menete:</p> <ul style="list-style-type: none"> A hittanoktató cetlijein egy-egy helyszín neve van. Pl. bolt, vidámpark, autó, ebédlő, fürdő, orvosi rendelő, templom stb. A hittanoktató cetlit húzat egy vállalkozó gyerekekkel. A gyerek megpróbálja eljátszani (hang nélkül), hogy mit tesznek, hogy viselkednek az adott helyen, a többiek pedig igyekeznek kitalálni a helyszínt. Ha kitalálták jöhet a következő cetli. A játék végére hagyjuk a templomot. <p>Összegzés: ahány féle helyszín, annyi féle viselkedés.</p>	<p>Közös játék, beszélgetés</p> <p>Megbeszélés szempontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hogy érezted magad a játék alatt? Hogyan sikerült a feladat megoldása? Mi segített a megoldásban? A játék végén megbeszéljük, hogy milyen viselkedési szabályok vonatkoznak egy-egy helyre. Miért viselkedünk másképp egyik vagy másik helyen? Melyik a legzajosabb, legcsendesebb, stb.

<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Beszélgetés a tankönyvi képek alapján (TKEI és TKGY 10-11. o.):</p> <p>A beszélgetés irányvonalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Végig követve a gyerekek útját, beszéljék el, mit látnak a képen! – Gondolatban járják végig a saját házuktól a templomukig az utat, és meséljenek arról, hogy útközben mit láthatnak! <p>Javasolt kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mit látsz a képeken? – Jártál-e már templomban? – Kivel, mikor, miért jártál templomban? – Mesélj a templomi élményeidről! <p>Tankönyvi szöveg-feldolgozási javaslat: Szövegolvasás: „A templomot Isten házána is nevezik. Menjetek el a templomba és figyeljétek ott Isten szavára!”</p> <p>Tudod-e?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az imádság egyéni, néma olvasása (10. o.) • Beszélgetés arról: <ul style="list-style-type: none"> – Szoktak-e imádkozni? – A templomba belépve miért imádkozunk? <p>A templombelső</p> <p>Tankönyvi képek megismerlése (TKEI és TKGY 12-13. o.) és megbeszélése.</p> <ul style="list-style-type: none"> • a templomi eszközök felsorolása • a templomi viselkedési szabályok • az istentisztelet kezdő és záró imája <p>Megfigyelési szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ismeretlen szavak, fogalmak értelmezése, esetleges magyarázata. • A hittanoktató mesél a tárgyak rendeltetéséről és a templomi viselkedés szabályairól. • Az elhangzottak összefoglalása: kiemelve a templomi tárgyak szerepét, külön fő hangsúlyozva a templomi viselkedés szabályait. <p>1. feladat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A feladat célja az előzőleg elsajátított ismeret ellenőrzése 	<p>Tankönyv beszélgetés, csoportmunka Beszélgetés a templomi viselkedési szabályokról: Szóba kerülhet az is, hogy a nagyobbacska fiúk, a tisztelet jeleként még a sapkájukat is leveszik, akár a felnőtt férfiak.</p> <p>Imák memorizálása közösen.</p> <p>Tanári elbeszélés: Megfigyelési szempont: Figyeljétek meg, milyen tárgyak vannak a templomban! Miért? Kiegészíthetjük a képen megjelenő tárgyak sorát a Mózes-székkal, elmagyarázva a jelentését.</p> <p>Távozáskor elmondandó ima.</p>
-------------------------------------	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Közös feladatértelmezés • Egyéni munka • Értékelés (megerősítő, bátorító) <p>3. feladat: A rajzra rárajzolhatják a gyerekek a Mózes-széket.</p> <p>ARANYMONDÁS: A szöveg értelmezése, memorizálása</p> <p>Kapcsolódó feladat: 2. f.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A feladat értelmezése • A rajzok értékelése (Ez inkább beszélgetést jelent a rajzok alapján!) 	önálló munka (min. 10 perc)
Énekjavaslat	Szólnak a harangok a toronyban	Az Úrnak zengjen az ének, 20. ének
Házi feladat	Saját gyülekezetünk templomáról képek gyűjtése.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI és TKGY 10-11. oldal

A képen látható:

Kétoldalas tematikus kép, református és katolikus templom a távolban, utcakép: házak, épületek, parkoló autó. Emberek mennek a templom felé, a gyalogjárón találjuk az első osztályban megismert Zsófit és Tomit. Nyári kép: süt a nap, zöldellő fák és termőföldek. A kövesúton forgalom: autó és kerékpáros. Az út kanyarog. Derűs, békés hangulatot áraszt a kép.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez:

- Mit látsz a képen?
- Jártál már hasonló helyen? Hogy érezted magad?
- Keresd meg a református templomot, majd a katolikus! Honnan ismerted fel a református templomot? Honnan ismerted fel a katolikus templomot?
- Vizsgáld meg az utcát! Hány házat látsz? Melyikben laknál szívesen?
- Milyen járműveket látsz?
- Vannak-e állatok a képen?
- Milyen fákat veszel észre a képen?
- Figyeld meg az embereket! Hányan vannak?
- Keresd meg Zsófit és Tomit! Csatlakozz hozzájuk! Képzeld el, hogy menj velük a templomba!
- Mit látsz az úton?
- Képzeld el, hogy beléptek a templomba! Mit látsz ott?
- Miért hívják a templomot Isten házának?
- Mi hiányzik Zsófi és Tomi kezéből?

TKEI és TKGY 12-13. oldal

A képen látható:

A két oldalas képen templombelső lát a néző, szószéken a lelkész Bibliával a kezében, az orgonista az orgona mellett, istentisztelet zajlik. A templom tárgyai: úrasztala, padok, persely, énekeskönyvek, Biblia. A résztvevők idősek, fiatal felnőttek, gyermekek, Tomi és Zsófi, akivel már a templomba menet is találkoztunk.

- Mit látsz a képen?
- Sorold fel azokat a tárgyakat, amiket ismersz!
- Kiket látsz a templomban? Sorold fel!
- Keresd meg a legidősebb embert! Honnan ismerted fel?
- Hány gyermeket látsz a padokban ülni?
- Miért vannak az emberek a templomban?
- Miért van előttük énekeskönyv és Biblia?
- Keresd meg Tomit és Zsófit, képzelj el, hogy Te is ott ülsz velük együtt. Mit hallasz?
- Milyen eseményen vettek részt?
- Ki áll a szószéken és miért? Mi van a kezében? Miért?
- Keresd meg az orgonát! Ki játszik rajta?
- Keresd meg az úrasztalát! Mi van rajta?
- Keresd meg a perselyt? Miért van ott?
- Hogyan szoktunk a templomban viselkedni?
- Te voltál már a szüleiddel a templomban? Mit csináltatok?
- Gyermekistentiszteleten voltál már? Milyen volt?

Feladatjavaslat az aranymondáshoz:

Aranymondás:

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnék az én nevemben; ott vagyok közöttük.”

- Helyettesítsd más szóval „az én nevemben” kifejezést, az alábbi szavakból választhatsz! Isten, Úr, Atya, Jézus, Krisztus, Isten Fia, Mennyei Atya
- Sorold fel, hol gyűlhetünk össze Isten nevében?
- Mikor és hol szoktunk összegyűlni Isten nevében a leggyakrabban?
- Amikor összegyűlünk, mit szoktunk tenni?
- Te tudsz egyedül is Istennel lenni? Milyen módon?

2. Játék: templom-puzzle

A hittanoktató a gyerekeket 4-5 fős csoportokra osztja. Mindegyik csoport kap egy színt. A feladatuk az lesz, hogy összegyűjtsék az elrejtett, egyik oldalán színes puzzle-darabokat. Mindenki a saját csoport színét gyűjti. A puzzle-darabok másik oldalán egy református templom külső képének darabja látható. A teremben a gyerekek számának megfelelő számú templomkép darabot rejtünk el. Adott jelre indul a keresés.

- A megtalált darabokat a csoportok összeillesztik és felragasztják egy papírra. Az így kapott lapokat rakjuk össze, hogy láthatóvá váljon a templom képe.
- Kérdések a megbeszéléshez:
Hogy érezted magad a játék alatt?
Hogyan sikerült a feladat megoldása?
Tudtad-e, hogy mi lesz a nagy képen?
- További feladat a játék kapcsán: Beszélgetés a református templom külső jegyeiről. (előzetes tudására építve)

3. Játék: A csend hangja

A következő játékot két helyszínen játsszuk.

1. Hittanóra helyszínén a feladat:

Kérjük meg a gyerekeket, hogy csukják be a szemüket, és egy percre figyeljék meg, milyen hangokat, zajokat hallanak.

2. Templom (ha van erre lehetőség):

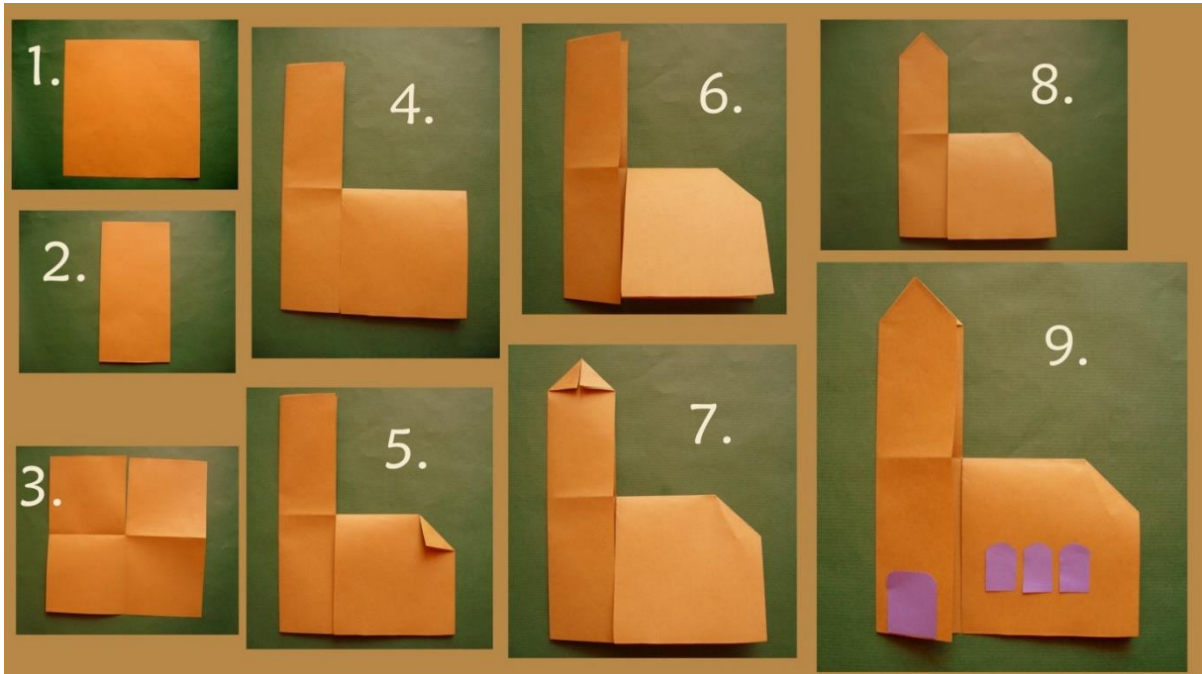
Itt is játsszuk el a hangkereső játékot!

Idézzük fel a két helyen hallottakat! Hasonlítsuk össze! Idézzük fel egy istentisztelet hangjait!

4. Kézműveskedés: Hajtogassunk templomot!

Egyszerű templomot hajtogathatunk papírból az alábbi kép szerint.

Szükséges eszközök: A/4-es színes fénymásolópapír, olló, ragasztó, színes/filc.

A templom belsejébe a gyerekek belerajzolhatják (papírból kivághatják) azokat a templomi berendezési tárgyakat, amelyekről tanulnak. Segítséget ad a tankönyv illusztrációja.

(Eredeti ötlet:<http://www.mikula-kurt.net/lieder-des-monats-2012/lasst-uns-eine-kirche-baun/>)

5. Játék: Formázd meg!

Egy vastag kötelet adjunk a gyerekeknek. Az a feladat, hogy formázzanak meg a kötél segítségével különböző tárgyakat, amelyeket megnevezünk. (Ebben az esetben templomi berendezési tárgyakat.)

- csillag a torony tetején
- toronyóra
- orgona
- pad
- úrasztala stb.

6. Imádságra nevelés: Imádság távozáskor

<u>Imádság távozáskor</u> a) Olvassuk fel együtt hangosan el a 10. oldalon lévő imádságokat! b) Imádság szövegének megfogalmazása Írjuk át közösen a templomból való távozáskor elmondandó imádságot úgy, hogy a hittanórára vonatkozzon! (Hittanoktató felírja a táblára. Digitális tábla esetében az eredeti imádságot jelenítsük meg, és azt írjuk át.) c) Mondjuk el közösen az óra végén az átírt imádságot.	műfaj	kérő
	megfogalmazás	teljes csoport
	imádkozás	közös
	csoport felosztása	nincs
	kapcsolódás	TKEI és TKGY 10. o.
	hely	óra vége
	fejlesztési terület	• kötött imádság szövegének átfogalmazása
	hittanosok	• szóban fogalmaznak • hangosan imádkoznak
	hittanoktató	• ír • megfogalmazásban segít • vezeti a közös imádságot
	eszközök	• munkáltató tankönyv • tábla

7. Dramatizálás

A termet két részre osztjuk: templom és nem templom részekre. A tankönyv 3. feladatában látható képeket felosztjuk kiscsoportok számára. Minden kiscsoport kitalál egy rövid párbeszédet, amelyet a kép szereplői mondhatnak. A gyerekek a megfelelő helyre állnak, bemutatják a párbeszédet, majd megbeszélik, hogy mi az oka, hogy azt a helyet választották.

8. Templomépítés

A terem közepén építsük meg kiscsoportokkal a tankönyvben látható templomot a földre. Terítsünk le egy nagy fehér anyagot középre. Minden kiscsoport kap egy-egy kártyát, amin egy templomi berendezési tárgy neve szerepel.

(Egyik kártyán szerepelhet a Mózes-széke is. Ekkor fontos, hogy a játék előtt ne felejtjük el elmagyarázni, hogy mi is az.) Egymásnak ne mutassák meg a kártyákat! Minden csoport kap továbbá néhány tárgyat, amelyekből meg tudják építeni az adott berendezési tárgyukat. Használhatunk gombokat, spatulákat, kártyákat, ceruzákat, stb. minden alkalmas, ami kéznél van.

Megbeszélés:

Minden kiscsoport bemutatja az alkotását. A többiek kitalálják.

Miért szükséges, hogy ez a tárgy a templomban legyen?

Mire használják ezt az emberek?

Hogyan segít ez a tárgy abban, hogy az emberek Istennel legyenek?

Hol van a gyerekek helye?

Mit csinálhat egy velük egykorú a templomban?

Esetleg: Hogyan rendeznék át úgy, hogy a gyerekek jobban érezzék itt magukat?

9. A témához felhasználható énekek

Református Énekeskönyv: 163. dics. Örvend mi szívünk

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 12. ének: Bim-bam, bim-bam

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 20. ének: Szól a harang a toronyban